

Ustekinumab

(Stelara®)

Wat is ustekinumab en hoe werkt het?

Ustekinumab is een geneesmiddel dat wordt gebruikt in de behandeling bij **auto-immuunziekten** zoals psoriasis en psoriasis arthritis.

Bij deze aandoening is je afweersysteem ontregeld. Je lichaam denkt dat goede (lichaamseigen) cellen kwade indringers zijn en je afweersysteem wil die indringers verdrijven. Hierdoor komen bepaalde stoffen vrij die ontstekingen veroorzaken in gewrichten, pezen, spieren, huid of andere organen. Dit kan op verschillende plaatsen in het lichaam gebeuren.

Ustekinumab is een **bDMARD** (Biological Disease Modifying Anti-Rheumatic Drug) of kortweg **biological**. bDMARD's zijn een groep geneesmiddelen die de ontstekingsreactie in de gewrichten vermindert.

Biologische geneesmiddelen zijn medicijnen die gemaakt zijn door middel van een biologisch proces (zoals bijvoorbeeld alcohol door gisting gemaakt wordt). Het principe is altijd in grote lijnen hetzelfde: voor de aanmaak van biologicals worden micro-organismen, cellen, planten of dieren gebruikt. De werkzame stof wordt dus vervaardigd door of is afkomstig van een levend organisme. Dit in tegenstelling tot de klassieke, chemische geneesmiddelen, die via een scheikundig proces worden gemaakt. Het woord 'biologisch' heeft bij geneesmiddelen dus een andere betekenis dan bij de biologische landbouw of voeding waar het gaat over criteria rond dierenwelzijn, teelttechnieken of toegelaten additieven.

Ustekinumab is een medicijn dat de **afweerreactie van het immuunsysteem onderdrukt**. Het medicijn remt de ontstekingsstoffen Interleukine 12 (IL-12) en Interleukine 23 (IL-23). Dit zijn eiwitten betrokken bij de ontstekingscascade, een soort kettingreactie waarvan ontsteking het eindresultaat is. Door deze te blokkeren verminderen de pijn, zwelling en stijfheid van je gewrichten. Op langere termijn heb je minder kans op blijvende gewrichtsschade.

Ustekinumab wordt gegeven als **langdurige behandeling**. Het kan tot twaalf weken duren vooraleer je de effecten voelt. Soms gaat het sneller, bij anderen duurt het langer en bij sommige mensen werkt het medicijn helaas niet of onvoldoende.

Waarvoor wordt ustekinumab gebruikt?

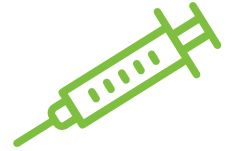
Ustekinumab mag gebruikt worden bij verschillende aandoeningen die het afweersysteem ontregelen, zoals psoriasis en psoriasis arthritis.

Echter, in België wordt het wel terugbetaald voor psoriasis, maar niet voor psoriasis arthritis. Je dermatoloog kan het voorschrijven als andere psoriasisremmers niet of onvoldoende hebben gewerkt of als je daar veel bijwerkingen van hebt. Dat is in België één van de terugbetalingsvoorwaarden.

Hoe moet ik ustekinumab gebruiken?

Ustekinumab wordt **ingespoten onder de huid** (subcutaan) in de buik, de dij of de bovenarm. Als je psoriasis hebt, mag je niet spuiten op een plaats waar je aandoening actief is.

Je arts, verpleegkundige of andere zorgverlener kan de injectie toebrengen, maar je kan dit ook zelf doen. Je arts of een verpleegkundige zal je uitleggen hoe je dit het best kan doen. Als je het vervelend vindt om dit zelf te doen, vraag het dan aan een familielid of een andere persoon die je vertrouwt. Deze persoon zal dan ook de uitleg krijgen. Het is ook mogelijk de inspuiting te laten zetten door een thuisverpleegkundige, maar de meeste patiënten dienen het zonder problemen zelf toe.

De gebruikelijke dosis voor volwassenen is één onderhuidse injectie van 45mg. De eerste twee injecties krijg je met een tussentijd van vier weken. Hierna verlengt het interval naar één injectie per twaalf weken (of ongeveer drie maanden) op een vaste dag. Als alternatief kan 90mg gebruikt worden bij patiënten met een lichaamsgewicht van meer dan 100kg.

Wat zijn de voordelen van het gebruik van ustekinumab?

Ustekinumab is een medicijn dat wordt gebruikt bij ernstige psoriasis. Het werkt in het algemeen beter dan de klassieke reuma geneesmiddelen (DMARD). Het kan echter een aantal weken duren voor je verbetering van gewrichtszwelling, pijn en stijfheid voelt.

Mag ik ustekinumab gebruiken in combinatie met andere medicijnen?

Ustekinumab kan je – voor zover bekend – veilig gebruiken naast andere geneesmiddelen zoals glucocorticoïde geneesmiddelen (of cortisone, zoals prednisolone of cortisone-injecties), ontstekingsremmende geneesmiddelen (NSAID's, bijvoorbeeld Naproxen of Ibuprofen) of eenvoudige pijnstillers zoals paracetamol of acetylsalicylzuur (aspirine). De combinatie met andere biologicals wordt niet aanbevolen.

Het is verstandig altijd aan je arts en je apotheker te vertellen welke andere geneesmiddelen je gebruikt of als er iets aan je medicijngebruik verandert.

Zijn er mogelijke risico's of bijwerkingen aan ustekinumab?

Zoals bij de meeste medicijnen, kan het gebruik van ustekinumab voor bijwerkingen zorgen. Zeker niet iedereen krijgt te maken met bijwerkingen. Sommigen komen vaak voor, anderen zeer zelden. In de bijsluiter vind je een uitgebreid overzicht.

Omdat ustekinumab je afweersysteem afremt kan je makkelijker een infectie krijgen en soms verlopen infecties ook heftiger. Als je een gewone verkoudheid hebt zonder koorts, kan je ustekinumab gewoon blijven doorgebruiken. Als je een infectie met koorts hebt, of je ziek voelt, onderbreek je best (tijdelijk) de behandeling met ustekinumab. **Contacteer best snel je (huis)arts als je koorts hebt of als je denkt dat je een infectie hebt, zeker bij de opstart van de behandeling!**

Je kan ook **huidreacties** krijgen op de plaats waar de injectie werd toegediend, zoals roodheid, zwelling, jeuk, blauwe plekken of pijn. Dit is vrijwel altijd mild, duurt maximaal een week en vermindert meestal in de loop van de behandeling. Je kan deze reacties verhelpen door ijs, antihistaminica (anti-allergie midde-

len) of cortisonecrèmes op de injectieplaats aanbrengen. Praat er over met je arts of reuma- of psoriasis-verpleegkundige.

Sommige mensen krijgen last van misselijkheid, diarree, spierpijn of hoofdpijn, meestal in een milde vorm. Wanneer je overgevoelig voor ustekinumab zou zijn, kan je een allergische reactie krijgen zoals zwelling van de lippen, koorts, lage bloeddruk of benauwdheid. Neem in dat geval zo snel mogelijk contact op met je arts of reuma- of psoriasisverpleegkundige.

Zijn er nog dingen die ik moet weten over ustekinumab?

Extra voorzorgen bij de start van de behandeling

Voor je begint met ustekinumab wordt via een bloedafname onderzocht of je geen (sluimerende) infectie hebt, bijvoorbeeld hepatitis B of C (leverontsteking). Dit omdat deze zouden kunnen opflakkeren na toediening van ustekinumab. Daarnaast wordt ook onderzocht of je drager bent van tuberculose (TBC). Om tuberculose uit te sluiten zal je arts je een Mantoux-test en een röntgenfoto van de longen voorstellen. De Mantoux-test is een klein prikje in je arm. Na 3 tot 5 dagen wordt je arm gecontroleerd om te kijken hoe je huid reageert op het prikje.

Als uit de testen blijkt dat je actieve of latente tuberculose hebt of een infectie zoals hepatitis B of C, dan is gebruik van ustekinumab tegenaangewezen. Je dokter kan dan andere medicijnen voorstellen voor je start met de behandeling en ook tijdens de behandeling. Tuberculose die in het verleden onvoldoende behandeld werd, kan sluimerend aanwezig zijn. Je moet dan eerst een behandeling met anti-tuberculose medicijnen krijgen voor je kan starten met een biological.

Roken is nooit gezond. Wanneer je moet starten met een biological is het nog belangrijker om te stoppen met roken, gezien het grotere risico op infecties van de bovenste luchtwegen bij rokers.

Alcohol

Je kan (matig) alcohol gebruiken tijdens de behandeling met ustekinumab.

Bewaring

Bewaar ustekinumab in de koelkast in de originele verpakking, tussen 2° en 8°C. Het medicijn mag in geen geval bevroren. Haal de voorgevulde pen of spuit 30 minuten voor toediening uit de koelkast om op kamertemperatuur te laten komen. Schud de pen of spuit niet. Het medicijn kan tot vier uur buiten de koelkast bewaard blijven bij een temperatuur beneden 30°C.

Ustekinumab is een duur medicijn dat gevoelig is voor de juiste bewaring. Het werkt minder goed als de koudeketen onderbroken wordt. Let er dus altijd op dat je het steeds correct bewaart.

Reizen

Als je voor langere tijd naar het buitenland gaat en/of reist met het vliegtuig, moet je voor ustekinumab in het bezit zijn van een **reisattest** voor het vervoer van je medicatie in je handbagage. Dit attest vermeldt: de naam van de medicatie, de correcte dosering/gebruik, naam, handtekening en stempel van je arts/apotheker, eventueel de naam, adres en telefoonnummer van je ziekenhuis en de datum waarop het attest is opgemaakt. Vraag je arts/apotheker om het attest bij voorkeur in het Engels op te stellen.

Vervoer ustekinumab altijd in de originele verpakking en in een koeltasje zodat de ideale temperatuur voor bewaring (tussen 2° en 8°C) kan behouden blijven. Bij lange vlieguren kan het interessant zijn vooraf contact op te nemen met de vliegtuigmaatschappij om te informeren naar de mogelijkheid tot bewaren van de medicatie in de koelkast van het cabinepersoneel. De koeltijd in een koeltasje is immers beperkt.

Denk daar ook aan bij rondreizen met andere vervoersmiddelen en denk eraan dat je koeltasje voldoende koud moet zijn voor elke trip naar een nieuwe bestemming.

Houd je medicijnen steeds in je handbagage. In het bagageruim van het vliegtuig kan het vriezen en dat mag in geen geval gebeuren.

Vergeet niet om het hotelpersoneel te verwittigen van de aanwezigheid van je medicatie in de minibar of andere koelkast!

Vaccinaties

Voor de start van je behandeling met ustekinumab zal je arts je waarschijnlijk een jaarlijks griepvaccin en een pneumokokken vaccin aanraden omdat je kwetsbaarder bent voor infecties.

Heb je andere vaccinaties nodig omdat je naar verre landen wil reizen, overleg dan met je arts. Voor sommige vaccins moet je (tijdelijk) stoppen met je medicatie. Je mag immers geen inenting met een levend afgezwakt vaccin krijgen, bijvoorbeeld een vaccin tegen bof, mazelen, gele koorts, varicella, rubella, herpes zoster of het rotavaccin. Je zou daar erg ziek van kunnen worden. Het poliovaccin is in België geïnactiveerd, en is dus veilig.

Het is verstandig om je vaccinaties goed op tijd te regelen om te vermijden dat je niet naar bepaalde landen kan afreizen.

Vruchtbaarheid bij vrouwen, zwangerschap en borstvoeding

Ben je een vrouw en heb je een kinderwens, praat er dan over met je arts. Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de invloed van ustekinumab op de vruchtbaarheid.

Er is ook weinig informatie over de effecten van ustekinumab tijdens de zwangerschap. Als voorzorgsmaatregel kan men best het gebruik van ustekinumab tijdens de zwangerschap vermijden en anticonceptie nemen tot 15 weken na het stoppen van de behandeling. Je reumatoloog kan je hier in begeleiden om de beste keuze voor jou te maken.

Het lijkt erop dat ustekinumab in kleine mate in de moedermelk terecht komt. Het is echter niet duidelijk in welke mate de pasgeborene het absorbeert. Geef je borstvoeding of wil je borstvoeding gaan geven? Neem dan contact op met je arts voordat je dit geneesmiddel gebruikt. Het voordeel van borstvoeding voor het kind en het voordeel van behandeling van de moeder moeten afgewogen worden.

Als je van plan bent zwanger te worden, is het sowieso belangrijk om dit met je arts te bespreken, aangezien elke patiënt anders is. Ben je onverwacht zwanger, neem dan snel contact op met je arts.

Vruchtbaarheid bij mannen

Praat met je arts wanneer je een kinderwens hebt en guselkumab neemt. Het is niet precies geweten wat de invloed is op de kwaliteit van het sperma, er zijn weinig gegevens bekend.

Waar kan ik terecht met mijn vragen over ustekinumab?

Als je je zorgen maakt, neem dan zeker contact op met je (huis)arts of met de reuma- of psoriasisverpleegkundige.

Wil je meer informatie over je eigen aandoening of andere vormen van reumamedicatie, dan kan je terecht op de website van ReumaNet, www.reumanet.be of via info@reumanet.be. Er zijn veel brochures die je gratis kan downloaden. ReumaNet heeft ook een compleet dossier over ustekinumab en andere biologicals en biosimilars opgesteld.

Deze brochure is tot stand gekomen in samenwerking met de Koninklijke Belgische vereniging voor Reumatologie en met steun van het FWRO (Fonds voor Wetenschappelijk Reuma Onderzoek).

Dank aan Dr. Yves Piette, aan de reumaverpleegkundigen en aan de patiëntexperten van ReumaNet en CLAIR voor het nalezen en feedback. Met dank aan de firma Janssen.

